

KALLIO

peruspalvelukuntayhtymä

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2019

Tarkastuslautakunta 21.04.2020

Yhtymäkokous 7.5.2020

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tarkastuslautakunta.....	2
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	2
1.1.1. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat	2
1.2. Arvioinnin toteuttaminen	2
2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi.....	3
3. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta	3
3.1. Toiminnan ja talouden strategiset tavoitteet	3
3.2. Sopimusohjaus.....	4
3.3. Palvelualoittaisten tavoitteiden toteutuminen.....	4
3.3.1. Hallinto- ja tukipalvelut.....	4
3.3.2. Hyvinvointipalvelut.....	5
3.3.3. Hoito- ja hoivapalvelut	7
3.3.4. Terveyspalvelut.....	9
3.3.4.1. Vastaanotto ja vuodeosastopalvelut	9
3.3.4.2. Erikoissairaanhoido	10
3.3.4.3. Työterveyshuolto	10
3.3.4.4. Suun terveydenhuolto	10
3.3.4.5. Ympäristöterveydenhuolto	11
3.3.4.6. Aikuispsykososiaaliset palvelut	11
3.4. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	11
4. Henkilöstö.....	13
5. Muut havainnot.....	14
6. Yhteenveto.....	15
7. Tilinpäätöksen hyväksyminen sekä tili- ja vastuuvapauden myöntäminen.....	15
8. Toimenpide-esitys arviointikertomuksen johdosta	15

1. Tarkastuslautakunta

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Peruspalvelukuntayhtymä Kallion yhtymäkokouksen valitseman tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida, ovatko kuntayhtymän yhtymäkokouksen talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Lisäksi tarkastuslautakunnan on seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista. Uutena tehtävänä 121 §:ään on tullut valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

1.1.1. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat tarkastussäännön mukaan valtuutettuja.

Yhtymäkokous valitsi kokouksessaan 29.8.2017 tarkastuslautakunnan jäsenet toimikaudeksi 2017-2021

Jäsen

Ahti Hannula, puheenjohtaja
Sakari Rahkala, varapuheenjohtaja
Eija Jutila
Riitta Ekstam

Varajäsen

Piritta Huovari
Eero Myllykangas
Maarit Jutila
Heikki Häyrynen

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut JHTT Asko Vanhatupa, BDO Auditor Oy:stä.

1.2. Arvioinnin toteuttaminen

Tarkastuslautakunta on kokoontunut kalenterivuoden 2019 aikana kolme kertaa ja vuoden 2020 keväällä kuusi kertaa. Lautakunta on tilikautta 2019 koskevissa kokouksissaan kuullut terveystaloudenjohtajaa, kuntayhtymän johtajan ja talousjohtajan katsauksia kuntayhtymän taloudesta, toiminnasta ja toimintojen kehittämisestä.

Tarkastuslautakunta on kuullut henkilöstöpäällikköä Kallion henkilöstöhallinnosta. Asia-listalla oli henkilöstötilinpäätösasiat.

Tarkastuslautakunta kuuli ajankohtaiskatsaukset yksityisten sosiaalipalveluiden valvonasta, kotihoidon palvelukartoituksista ja tutustui Ratapuiston tehostetun palveluasumisen yksikköön Ylivieskassa.

Tarkastuslautakunta on valvonut sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattanut ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Vuodelle 2019 hyväksymänsä arviointisuunnitelman mukaisesti tarkastuslautakunta on keskittynyt koko kuntayhtymän, hallinto- ja tukipalvelujen sekä hyvinvointi- ja terveyspalvelujen toimialojen tavoitteiden toteutumisen seurantaan. Lisäksi lautakunta on kiinnittänyt huomiota sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan.

Tarkastuslautakunta perustaa vuoden 2019 arviointikertomuksensa edellä mainituissa kuulemistilaisuuksissa annettuihin ajankohtaiskatsauksiin, kuntayhtymän toimintakertomukseen, yhtymähallituksen ja yhtymäkokouksen pöytäkirjoihin sekä muuhun viranhaltijoiden ja työntekijöiden tarkastuslautakunnalle toimittamaan materiaaliin.

2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Tarkastuslautakunta kehotti kiinnittämään huomiota alihankkijoiden valvontaan ja omistajaohjaukseen.

3. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

Toimintakertomuksessa on esitelty yhtymäkokoukseen nähden sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen toimialoittain. Yhtymäkokouksen hyväksymään talousarvioon on tehty seuraavat määrärahojen keskeiset muutokset: aikuispsykososiaaliset palvelut (+338.989 eur), hoito- ja hoivapalvelut (+431.887 eur), perhepalvelut (-338.990 eur), vammaispalvelut (-431.886 eur). Määrärahamuutoksista johtuen perhepalveluiden määräraha ylittyi 755.690 eur ja vammaispalvelut 797.614 eur. Talousarvion toteutuma ylittyi 1 776 638 eurolla.

Tilivelvolliset seuraavat talouden toteutumista kirjanpidosta saatavien talousraporttien perusteella.

3.1. Toiminnan ja talouden strategiset tavoitteet

Peruspalvelukuntayhtymä Kallion toiminta on järjestetty jäsenkuntien Alavieska, Nivala, Sievi ja Ylivieska 1.1.2012 voimaan tulleen perussopimuksen muutoksen mukaisesti.

Kuntayhtymän hallitus on 17.6.2016 päivittänyt palvelutoiminnan linjaukset, palveluiden järjestämisen linjaukset sekä erityiset kehittämisen ja resursoinnin painopistealueet. Palvelustrategian 2016–2018 mukaan strateginen suunnittelu jakaantuu toteuttamishjelmiin, toiminta- ja taloussuunnitelmaan, henkilöstöstrategiaan sekä viestintästrategiaan. Palvelustrategian päivitys on aloitettu loppuvuodesta 2019.

Tilikaudella on pääosin noudatettu kuntayhtymän strategisia linjauksia.

3.2. Sopimusohjaus

Kuntayhtymän perussopimuksen ja hallintosäännön lähtökohtia ovat sopimusohjaus ja omistajaohjauksen kanavointi jäsenkunnista kuntayhtymään kuntajohtajien välityksellä. Sopimusohjaus on prosessi, jossa määritellään väestön palvelujen tarve sekä sovitaan palvelujen määrästä ja laadusta.

Jäsenkuntien maksuosuudet määräytyvät aiheuttamisperiaatteen mukaisesti vahvistetun toiminta- ja taloussuunnitelman pohjalta. Kunnittaisen kustannustenjaon välineenä on Maisema-laskentatyökalu, jonka avulla lasketaan kullekin jäsenkunnalle tulosalueittaiset kustannukset tuoteryhmäkohtaisina suursuoritteina suunniteltujen/käytettävien palvelusuoritteiden mukaisessa suhteessa.

3.3. Palvelualoittaisten tavoitteiden toteutuminen

3.3.1. Hallinto- ja tukipalvelut

Sote uudistuksen valmistelu keskeytettiin eduskunnassa 8.3.2019. Peruspalvelukuntayhtymä Kallio on ollut aktiivisesti mukana sote- ja maakuntaudistuksen valmistelussa.

TAVOITE	MITTARI	TOTEUTUNUT
Aktiivinen toimija valmistautuessa tulevissa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksissa	Muuttuvan toimintaympäristön vaikutukset kuntayhtymän strategiaan linjauksiin arvioitu. Aloitettu varautuminen tuleviin muutoksiin.	PPKY Kallio on osoittanut resursseja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusten valmisteluun. Toimintaympäristön muutoksia on arvioitu osana Kallion strategian uudistamistyötä.
Lautakunta kiinnitti huomiota soteuudistuksen vähäiseen käsittelyyn toimintakertomuksessa.		
Loppuraportti on luettavissa www.popmaakunta.fi		

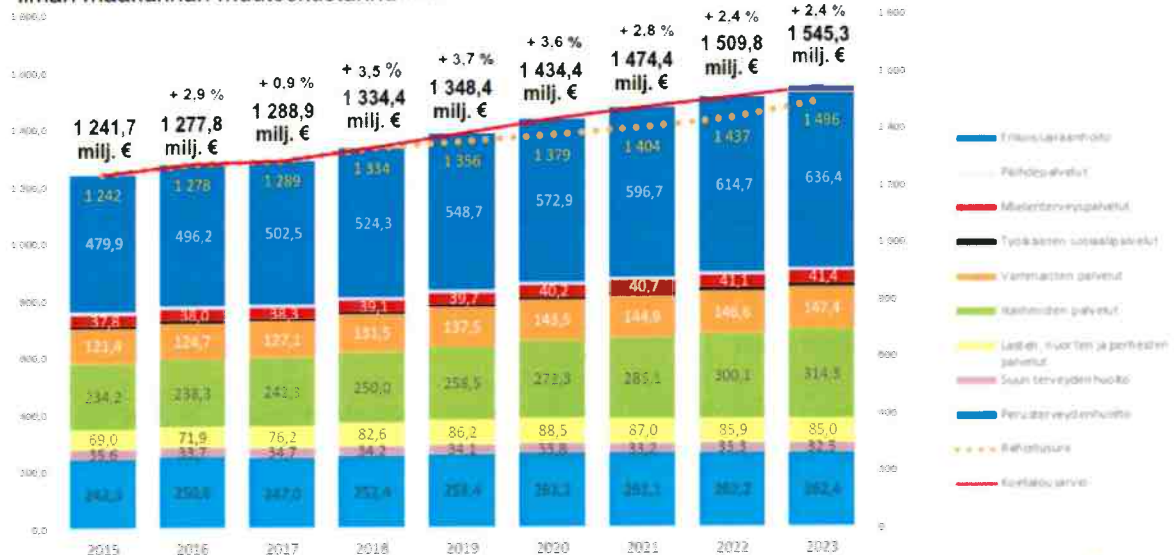
Pohjois-Pohjanmalle laadittiin valmistelun tueksi tilannekuva, jossa tuotiin esiin maakunnan lähivuosien toimintaympäristön haasteita ja miten niihin pyritään vastaamaan. Keskeisimmiksi muutostrendeiksi tilannekuvassa tunnistettiin väestörakenteen ja huoltosuhteen muutokseen varautuminen, muuttuviin palvelutarpeisiin vastaaminen sekä elinvoiman ja kasvun vahvistaminen. Tilannekuva toimii pohjana tulevaisuuskuvalle, jossa rakennetaan visio ja yhteinen tahtotila maakunnalle. Tulevaisuuskuvatyötä ohjaavat vahvasti maakunnan poliittiset toimielimet.

Rahoituksen riittävyys ja koetalousarvio laadittiin maakunnan toimijoiden ja eri ministeriöiden kanssa. Koetalousarvio sisältää toiminta- ja taloustietoa kaikista tehtävähäkokonaisuuksista. Koetalousarviossa tarkasteltiin lisäksi henkilöstöresursseja, ylimatekunnallista yhteistyötä ja riskeihin valmistautumista. THL:n arvion mukaan

Pohjois-Pohjanmaalla soten palvelutarpeet ovat n. 4 % maan keskitasoa korkeammat. Maakunnan sisällä on olennaista vaihtelua alueiden välillä. Palvelutarpeeseen suhteutetut sote-menot ovat n. 4 % alle koko maan keskiarvon. **Tarve sote-kustannusten kasvun hillitsemiselle ei ole poistunut.**

Soten kokonaiskustannukset 2015 - 2023, milj. €

ilman maakunnan muutoskustannuksia

PORJOIS-POHJANMAAN MAAKUNTA JA SOTE-UUDISTUS

popmaakunta

Lähde teksti ja taulukko: Popmaakunta SOTE esivalmisteluvaiheen loppuraportti 15.5.2019

3.3.2. Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalveluissa palveluiden kysyntä jatkui korkeana koko vuoden kaikilla tulosalueilla. Perhe- ja sosiaalipalveluissa asiakasmäärä ja palvelutarve kasvoi sekä perhepalveluissa että vammaisten palveluissa edelliseen vuoteen nähden. Hoito- ja hoivapalveluissa palveluiden kysyntä ja peittävyys pysyivät korkeina.

Omassa toiminnassa keskeinen toimialan kehittämiskohde oli Moniasiakas puheeksi – toimintamallin vieminen käytäntöön. Toinen kehittämiskohde oli asiakaslähtöisyyden ja osallisuuden parantaminen. Asiakaspalautteiden saaminen helpottui huomattavasti, kun moniin yksiköihin saatiin vuoden alussa Roidu –asiakaskokemuksen mittaamislaitteita.

Vuoden alussa kolme uutta asumisyksikköä aloitti uusissa tiloissa toimintansa. Nivalassa Tehostetun palveluasumisen asukkaat muuttivat tammikuun alussa Kestinpuiston ja Ylivieskassa Ratapuiston palvelukotiin. Molemmissa yksiköissä on 30-32 paikkaa. Kehitysvammaisten erityisyksikköön Kotipesään Ylivieskassa muutti 15 asukasta kaikista Kallion kunnista. Lisäksi kesäkuussa aloitti Sievin Pajulan remontoituissa tiloissa kotihoidon tilapäisyksikkö aluksi neljällä paikalla ja syyskuun alussa käytössä olivat kaikki kahdeksan paikkaa.

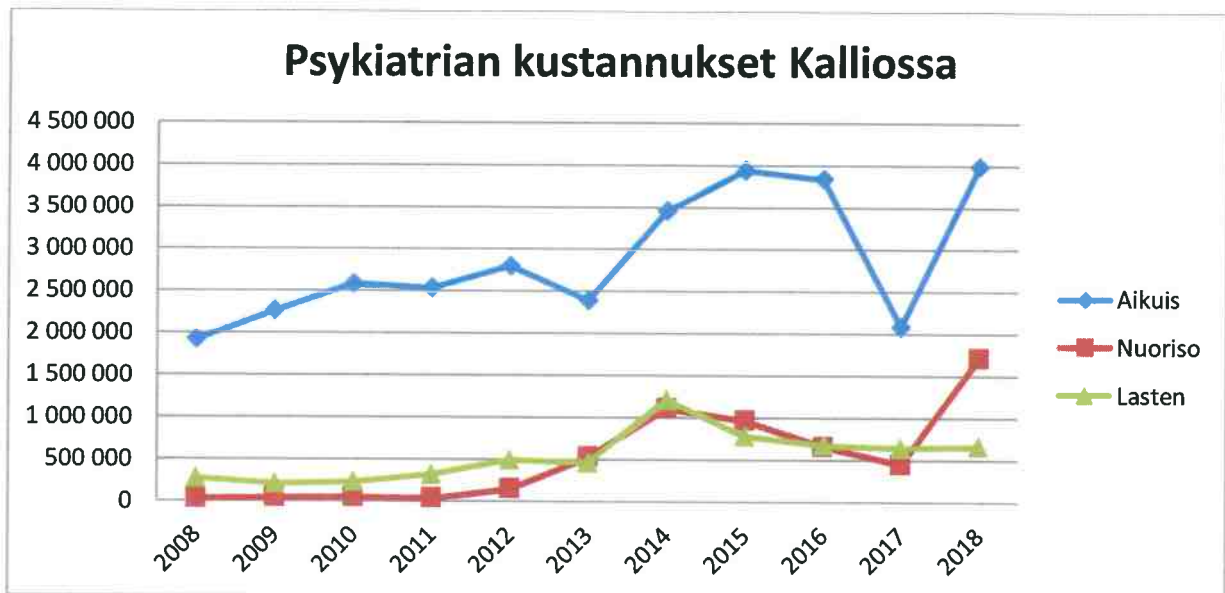
Toimialan talouden toteuma sisältää huomattavia ylityksiä. Erityisesti perhepalveluissa las-tensuojelun kustannukset ylittyivät, mikä aiheutuu pääosin kodin ulkopuolelle

sijoitettujen ja hoitopäivien määrän kasvusta. Erityisesti pienten lasten sijoitusten määrä kasvoi. Myös vammaispalveluissa yksittäisten asiakkaiden palvelutarpeen kasvu aiheutti ylitystä kustannuksiin. Vammaisten palveluissa edelliseen tilinpäätökseen verrattuna kustannuksia nostivat erityisesti uuden kehitysvammaisille asiakkaille tarkoitetun asumisyksikön Kotipesän toiminnan aloittaminen vuoden alussa, johon asukkaat muuttivat pääasiassa lapsuuden kodeistaan. Hoito- ja hoivapalveluissa kokonaisuus pysyi talousarviossa, vaikka omaishoidon tuen ja kotihoidon kustannukset ylittyivät talousarvioon nähden.

Yksityisten palveluntuottajien valvontaa toteutettiin Kallion valvontasuunnitelman mukaisesti. Lisäksi tehtiin joitakin ennalta ilmoittamattomia tarkastuskäyntejä yksiköihin saatujen palautteiden johdosta. Havaituissa yksittäisissä poikkeamatilanteissa annettiin neuvontaa, ohjausta tai huomautus asian hoitamiseksi kuntoon.

Lastensuojelussa erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä (496) nousi 25 lapsella edelliseen vuoteen verrattuna ja on edelleen korkealla tasolla. Tehostetun perhetyön tarve kasvoi kaikissa kunnissa ja oman toiminnan piirissä oli 183 lasta (102 perhettä). Oman toiminnan ohella lastensuojelussa hankittiin perhetyötä ja tukihenkilöpalveluita 89 lapselle ja jälkihuoltoonnuorelle. Lasten ja nuorten sijoitukset kodin ulkopuolelle, sijaishuolto- paikkojen muutokset sekä perheiden tarpeista lähtevät perhekuntoutusjaksot laitoksissa aiheuttivat kustannusten kasvua muissa kunnissa Alavieskaa lukuunottamatta.

Taloudellisten tavoitteiden osalta perhepalveluiden kokonaisuus ylitti talousarvion nettoto- teuman ollessa 104,6 % muutettuun talousarvioon verrattuna. Edelliseen tilinpäätökseen verrattuna kustannukset nousivat 15,3 %. Lastensuojelulain mukaiset määräajat sekä lastensuojeluilmoitusten käsittelyn (7vrk) että palvelutarpeen arviointien (3 kk) osalta ovat toteutuneet lainmukaisesti.

LaNu-tiimi

Suunnitelman mukainen asteittainen aloitus ajoittuu helmikuulle 2020 ja täydellä resurssilla yksikkö toimii tammikuussa 2021. Jos estetään noin 5 normaali-sijoitusta/vuosi, saadaan katettua LaNun kustannukset. Tällä hetkellä tehdään n. 85 sijoitusta / vuosi (lapset ja nuoret).

Erikoissairaanhoidon jaksojen kustannukset Oys:ssa vaihtelevat 300 – 1560 eur/kk, jopa 30 000 eur/kk. Hoitoajat ovat yleensä kuukausia, usein vähintään 2-4 kk. On kuitenkin muutamia potilaita (ihan OYS:ssa ja KPKS:ssakin), jotka ovat olleet 2-3 vuottakin hoidossa. Usein on pidempiä n. 6kk hoitjaksoja.

Kallio on panostanut ennaltaehkäisevään toimintaan. Tarkastuslautakunta odottaa tuloksia näistä lähivuosina kustannuskehityksen hillitsemiseksi.

3.3.3. Hoito- ja hoivapalvelut

Tavoitteena on, että

1. asiakkaan terveyden ja toimintakyvyn turvaaminen eri toimijoiden kanssa niin, että asiakkaan hyvä arki toteutuu hänen omassa yhteisössään
2. asiakkaan saamat palvelut tuotetaan määrääjässä, kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti
3. asiakkaan tarvitsemat palvelut järjestyvät asiakaslähtöisesti ja joustavasti eri toimijoiden yhteistyönä.

Kallion alueen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma vuosille 2017–2020 linjasi vuoden toimintaa. Kansalaisfoorumit pidettiin jokaisessa kunnassa. Yhteydenpitoa järjestöihin ja vapaaehtoistoimijoihin jatkettiin mm. Alva-hankkeen kautta. Palveluneuvonnan työntekijä toimi yhtenä yhteistyökoordinaattorina vapaaehtoisille. Alkuvuoden aikana tehtiin hyvinvointikysely joka kunnassa 75-vuotiaille. Hyvinvointia ja terveyttä edistävät kotikäynnit tehtiin 80 vuotta täyttäneille.

Tehostettuun palveluasumiseen yli 3 kuukautta jonottajien määrä on vähentynyt 13 asiakkaalla verrattuna vuoteen 2018. Tämä näkyi myös siinä, että vuodeosastoilla pääosin tapahtuva jonotushoito ja pitkäaikaishoito yhteensä vähentyi verraten vuoteen 2018. Tehostetun palveluasumisen kotikuntamuutoksesta johtuvia asiakkuuksia päättyi vuoden 2019 aikana, joka toi kustannussäästöä.

Kotihoitopalveluissa lähihoitajien välitön asiakasaika oli 55 % ja sairaanhoitajilla 40 % (2018; 53,8 % kaikki kotihoidon hoitajat). Kotihoitoon ei kesä-heinäkuussa pystytty ottamaan uusia asiakkaita henkilöstövajeen vuoksi. Osa näistä asiakkaista käytti palveluseteliä ja osa jonotti kotihoidon asiakkaaksi. Henkilöstövajeen takia jouduttiin käyttämään enemmän ostopalvelua ja palveluseteliä, jolloin niihin varatut määrärahat ylittyivät.

Kotihoidon keskeytyksiä on ollut vuoden 2019 aikana yhteensä 11 498 vuorokautta, jonka mukaan 33,7 % kotihoidon asiakasta on ollut jokaisena päivänä joko sairaalassa tai terveyskeskuksen vuodeosastolla.

Asiakkaan ja omaisen osallisuutta hoito- ja palvelusuunnitelman teossa ja päivityksessä vahvistettiin. Henkilökunnan Rai-osaamista edistettiin pitämällä henkilöstölle, Rai-asiantuntijoille ja esimiehille koulutusta / tukea / ohjausta RAI- arviointien tekemiseen.

Lääkehoidon arviointia ei tehty kaikille asiakkaille/asukkaille, kotihoidon puolella vain noin kolmellekymmenelle asiakkaalle. Feeniks-lääkeseula koulutukset sairaanhoitajille alkoivat lokakuussa 2019, joten laajamittaisemmin lääkehoidon arvioinnit toteutuvat vasta v. 2020.

Vuonna 2019 asiakkaille on tehty yksittäisiä digihankintoja turvahälytysten ja paikantimien muodossa. Evondos -lääkeautomaatti on vakiokäytössä ja kesällä otettiin viisi uutta laitetta käyttöön. Kesällä hankittiin Videovisit -virtuaalikotihoivaan 15 näköyhteydellä toimivaa asiakstablettia, joiden avulla hoitaja voi ottaa asiakkaan luvalla kuvayhteyden häneen ja korvata käynnin asiakkaan luona.

Moniammatillinen työryhmätoiminta (kotihoito-vuodeosasto-vastaanotto) moniasiakkuuksien hallintaan jatkui. Kokoontumisia työryhmällä oli kuusi kertaa, keskittyen toimintamalliin liittyviin kehittämistarpeisiin ja käyttöönottoon. Moniasiakas -puhekesiotoja ja hoitoneuvotteluita käytiin yhteensä 13 asiakkaan kanssa. Vammaispalvelut ja kotihoito kehittivät yhteisiä moniammatillisia asiakasprosesseja ja yhteisiä asiakastapauksia uuden mallin mukaisesti vuoden aikana oli 29.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 28.12.2012/980 mukaan kunnan on julkaistava ainakin puolivuositain tiedot siitä, missä ajassa iäkäs henkilö voi saada hakemansa sosiaalipalvelut. Tarkastuslautakunta pyytää lisäämään tiedon kotisivuille.

Tarkastuslautakunta tutustui Ratapuiston uusiin toimitiloihin. Tutustumiskäynnin yhteydessä ilmeni puutteita tilojen mitoituksessa ja käytännöllisyydessä.

Miten kuntayhtymässä jatkossa huolehditaan uusien rakennettavien ja kunnostettavien tilojen toimivuudesta ?

Erityisryhmien kotikuntoutuksen nimike muutettiin keväällä psykiatriseksi kotikuntoutukseksi sekaannusten välttämiseksi. Kotikuntoutusasiakkaita on ajanjakson aikana ollut yhteensä 107, joista 14 asiakkaan hoitosuhde on päättynyt. Sairaalahoitoon jälkeiseen kuntouttavaan hoitomuotoon/asumiseen on todettu tarvetta, mikä on aiheuttanut painetta kotikuntoutukselle ja myös sopivien asumisyksiköiden löytämiselle. Asumisyksiköitä on jouduttu etsimään entistä laajemmalta alueelta. Tilannetta osaltaan helpottamaan on aloittanut psykiatrinen kotikuntoutus huhtikuussa Nivalassa Niva-Onnin tilojen hyödyntämisen mielenterveyskuntoutujien itsenäisen asumisen tueksi hyödyntäen heidän kohdallaan yhteisössä asumista yhtenä tukimuotona.

3.3.4. Terveyspalvelut

3.3.4.1. Vastaanotto ja vuodeosastopalvelut

Tavoitteiksi asetettujen uusien toimintamallien osalta suunnittelu on aloitettu. Asiakaslähtöisyyden korostuminen näkyy toimintojen kehittämisessä, kuten sähköisten palveluiden ja aukiolojen laajentamisena. Asiakaskokemuksen mittaamislaitte on tuonut uudenlaisen palautteen keräämisen palveluista. Moniasiakas puheeksi –toimintamallin mukainen toiminta näkyy myös sellaisessa yksikössä, johon sitä ei vielä tässä vaiheessa tavoitteeksi otettu. Toimintamallille on nähty olevan tarvetta ja se on lisännyt yksiköiden välistä vuorovaikutusta niin terveystalouden yksikön sisällä kuin yhdessä hyvinvointipalveluiden kanssa. Tuottavuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi on sovellettu LEAN-mallia.

Vakituiset vakanssit ovat olleet pääosin täytettyinä. Vakituisiin toimiin ja virkoihin on ollut hakijoita, geriatria ja psykologeja lukuun ottamatta. Tämän vuoden aikana suurin haaste on ollut psykologien saamisessa. Lääkärtilanne on vaihdellut ja etenkin alkuvuodesta tilanne oli heikompi, mutta kuitenkin edellisen vuoden tasoa parempi. Sijaisuudet on saatu pääosin hoidettua.

Lapset puheeksi keskustelua on tarjottu, mutta niiden määrä on laskenut edellisen vuoden tasosta.

Avosairaanhoidossa on panostettu sähköisiin palveluihin. Itseilmoittautuminen oli poissa käytöstä alkuvuoden aikana kaksi kuukautta potilastietojärjestelmämuutoksesta johtuen. Puhelinjärjestelmän kanssa on ollut ongelmia koko vuoden ajan. Sähköinen hoidontarpeen arvio eli asiakkaan yhteydenottopyyntö 24/7 vastaanotoille on ollut käytössä yli vuoden ajan. Kansalaisen sähköinen ajanvarausjärjestelmä on käytössä kansantautihoitajilla, laboratorioissa ja neuvolapalveluissa. Tekstiviestimistutus on vähentänyt asiakkaiden peruuttamattomia käyntejä. Potilasturvallisuusasioita on edistetty ja laiteturvallisuustyö-ryhmät ovat jatkaneet toimintansa. Johdon turvallisuuskävely toteutettiin Nivalan vastaanotolla.

Neuvolassa terveydenhoitajien vastaanottoaikoja on kohdennettu myös virka-ajan ulkopuolelle. Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa tarkennettiin terveydenhoitajien toimenkuvaa ja sovittiin yhteistyöstä muun sivistystoimen henkilöstön kanssa. Ylivieskan yläkoululla sivistystoimen puolella syyslukukaudella aloitti psykiatrinen sairaanhoitaja. Tämän myötä mielenterveyteen liittyvät käynnit terveydenhoitajalle vähenivät.

LifeCare ohjelmisto on otettu kuntayhtymässä käyttöön syksyllä 2018. Siirtyminen Efficasta LifeCaren käyttöön ei ole onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla.

Tarkastuslautakunta pyytää hallitusta kiinnittämään huomiota järjestelmävaihdosten yhteydessä riittävään testaamiseen ennen käyttöönottoa.

Kuntayhtymä on kehittänyt sähköisiä palveluita asiainnoin nopeuttamiseen ja helpottamiseen. Tarkastuslautakunnan mielestä sähköisten palveluiden hyödyntämistä ja kehittämistä tulee jatkaa, jolloin jää aikaa palvella asiakkaita, joilla ei ole valmiuksia hyödyntää sähköisiä palveluita.

3.3.4.2. Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon kustannukset nousivat kuntayhtymän tasolla edelliseen vuoteen verrattuna ilman kalliiden hoitojen tasaus huomioituna noin 8 %. Tämä on pitkällä aikavälillä varsin tavanomainen kustannusnousu, mutta pariin viime vuoteen verrattuna tavanomaista korkeampi.

Erikoisaloista kustannukset nousivat 2019 euromääräisesti eniten psykiatriassa ja kirurgiassa ja suhteellisesti syöpätaudeilla. Psykiatriassa kustannusten nousu on kuitenkin ollut viime vuosina pysyvempää. Kustannukset nousivat etenkin lasten- ja nuorisopsykiatriassa. Lasten- ja naistentaudeilla ja synnytyksissä kustannukset ovat laskeneet. Synnytysten siirryttyä pääosin Keski-Pohjanmaan keskussairaalaan Kokkolaan, jossa kustannustaso on hieman edullisempi. Kustannuksia alentaa myös syntyvyyden lasku.

Omassa erikoissairaanhoidossa toiminta on pystytty järjestämään pääosin suunnitellusti. Haasteita on tuonut osajien rekrytointi toiminnan turvaamiseksi. Kokeneita työntekijöitä on jäämässä eläkkeelle, minkä vuoksi rekrytointipaine etenkin vuodelle 2020 on suuri.

Erikoissairaanhoidossa nettokulujen toteuma 103,6 % on ajankulun mukaiseen talousarvioon verrattuna.

Kuntayhtymä on kehittänyt omaa toimintaa, jolla pyritään vähentämään erikoissairaanhoidon kasvavia kustannuksia mm. sytostaattihoidoja on siirretty omaksi toiminnaksi.

3.3.4.3. Työterveyshuolto

Kuntalain muutoksiin liittyen Peruspalvelukuntayhtymä Kallion työterveyshuolto luopui kuntayhtymän ja jäsenkuntien ulkopuolelle tarjottavasta Kelan korvausluokka 2 mukaisesta työterveyshuollon sairaanhoidosta vuoden 2019 alusta. Sairaanhoidosta vapautuvalla resurssilla on kehitetty Kelan korvausluokka 1 mukaisia palveluita yhteistyössä asiakasyritysten ja kansanterveystyön vastaanottojen kanssa.

Lääkärityövoimasta on ollut vajausta. Lääkärityövoiman vajetta on paikattu hankkimalla ostolääkäreitä yksityiseltä palveluntuottajalta.

Uutena toimintana on otettu käyttöön työfysioterapeutin suoravastaanotto.

3.3.4.4. Suun terveydenhuolto

Palvelun tavoitteena oli ylläpitää ja edistää alueen väestön terveyttä ja hyvinvointia turvaamalla väestölle mahdollisimman hyvä suun ja hampaiden terveys. Tämä toteutui ohjaamalla väestöä omatoimiseen suunterveydenhoitoon ja järjestämällä korkealaatuisia suun terveydenhuollon palveluja koko väestölle vaikuttavasti, taloudellisesti ja tehokkaasti.

Suun terveydenhuollon kaikki virat ja toimet on saatu vakinaisesti täytettyä. Sijaisia on saatu pitkiin poistumiin. Lyhyisiin poistumiin on vaikea saada sijaisia. Hammashoitajien osalta on jouduttu paikkaamaan sisäisin siirtein irrottamalla puhelinajanvaraukseen

suunniteltuja henkilöitä vastaanotolle. Lakisääteiset virka-ajan ulkopuoliset päivystyspalvelut arki-iltoina klo 16–21 sekä arkipyhinä ja viikonloppuina järjestettiin yhteistyössä alueen muiden kuntien kanssa ostopalveluina Keski-Pohjanmaan keskussairaalassa Kokkolassa ja yöpäivystys Oulun Yliopistollisessa sairaalassa. Päivystyskäyntien määrä on vähentynyt 6,2 % (520) vuodesta 2018.

Nettokulujen toteuma on 108,2 % ajankulun mukaiseen talousarvioon verrattuna.

3.3.4.5. Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuollon riskit liittyvät henkilöstöön pienen yksikkökoon vuoksi. Resurssipulaa oli vuonna 2019 eläinlääkintähuollossa ja eläinsuojeluvalvonnassa. Henkilöstön joustavuuden vuoksi toiminnan taso on voitu pitää kohtuullisen hyvänä äkillisistä poissaoloista huolimatta.

Ympäristöterveydenhuollossa nettokulujen toteutuma oli 99,4 % ajankulun mukaiseen talousarvioon verrattuna.

3.3.4.6. Aikuispsykososiaaliset palvelut

Mielenterveysyksikön hoitoon on päässyt vuoden 2019 aikana 3-4 kuukauden sisällä kiireellisyydestä riippuen. Hoitojonojen pitkittymiseen on vaikuttanut myös työntekijöiden vaihtuminen. Mielenterveysyksikön käynnit ovat lisääntyneet viime vuoteen verrattuna.

Aikuispsykososiaalisissa palveluissa nettokulujen toteutuma oli 99,5 % ajankulun mukaiseen talousarvioon verrattuna.

3.4. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Hyvinvointipalveluissa sisäistä valvontaa toteutettiin seuraamalla toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista toimialan ja tulosalueiden johtoryhmissä sekä tulosityksiköissä.

Vastaanottopalveluissa sisäistä valvontaa on toteutettu myös seuraamalla viranhaltijoiden toimintaa, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteumaa sekä asiakaspalautteita ja Haiproja toimialan johtoryhmissä sekä tulos- ja vastuuyksikkökohtaisissa kokouksissa. Viranhaltijapäätöksiä ja työajankäyttöä on seurattu otamalla ja on ryhdytty tarvittaviin toimenpiteisiin.

Terveyspalveluissa sisäistä valvontaa on suoritettu riskien hallinnan näkökulmasta, jossa riskejä on arvioitu henkilöstön, toiminnan, tilojen ja kustannusten osalta. Henkilöstön osalta haastetta on ollut niin työnkuormittavuuden osalta kuin erityisosaajien rekrytoinnissa. Pidemmät poistumat ovat tuoneet myös haastetta potilaiden hoitamiseen niissä yksiköissä, joissa sijaisten hankinta on haastavaa tai sijaisuuksia ei juurikaan käytetä. Yksityiseltä on ostettu osaamista. Toimintoihin liittyviä riskejä on ollut mm. hoitotakuussa pysymisessä.

Työterveyshuollossa taloudellista riskiä on hallittu ja taloutta valvottu siten, että koko yksikön talouden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja yksittäisten työntekijöiden laskutettavan työn osuutta on seurattu. Työterveyshuolto ei ole päässyt vuoden 2019 aikana tavoiteltuun taloudelliseen tulokseen. Yhtenä syynä on ostopalveluna hankitun lääkäriyövoiman hintaero.

Suun terveydenhuollossa Riskien arviointia toteutettiin arvioimalla henkilöstöön, tiloihin, toimintaan ja kustannuksiin liittyviä riskejä. Sisäistä valvontaa toteutettiin seuraamalla toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteumaa, joita käsiteltiin suun terveydenhuollon johtoryhmässä.

Ympäristöhuollossa sisäinen valvonta on osa jokapäiväistä, hyvien menettelytapojen mukaista toimintaa. Sisäistä valvontaa toteutetaan myös seuraamalla toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteumaa. Laskujen tarkastaja ja hyväksyjä ovat eri henkilöitä.

Aikuispsykososiaalisissa palveluissa sisäistä valvontaa toteutettiin seuraamalla toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumaa säännöllisesti. Riskeihin liittyen yhden yksikön hälytysjärjestelmän uusinta ei onnistunut toivotulla tavalla, mutta asiaan saadaan muutosta. Sisätilaongelmien osalta olemme saamassa uusia tiloja. Henkilöstön osalta riskiä lisää henkilöstön poistumat. Sijaisten saaminen on ollut ajoittain haastavaa.

Kuntayhtymässä on hyväksytty sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet ja niiden perusteella on laadittu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet, joiden mukaisesti eri yksiköt raportoivat yhtymän johdolle ja hallitukselle toimitettavissa osavuosikatsauksissa.

Toimintakertomuksessa oleva selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta on tarkastuslautakunnan mielestä kattava.

Toimintakertomuksessa on todettu, että sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa on myös kehitettävää.

Sisäisessä valvonnassa on tilikaudella kiinnitetty huomiota havaintojen raportointiin osana osavuosikatsauksia ja tilinpäätöksiä.

Tunnistetut keskeiset sisäisen valvonnan osa-alueiden kehittämisaalueet (puutteet)

1. Yhtymäkokouksen vahvistaman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteiden mukaisten toimintamallien edelleen juurruttaminen osaksi kuntayhtymän arjen johtamis- ja esimiestyötä
2. Asiakastarpeiden muutosten tunnistaminen, raportointi ja varautuminen. Paljon palveluita tarvitsevien asiakaslähtöinen palveluprosessien toteutus.
3. Organisaation esimiesten ja henkilöstön muutosjohtamisen valmiuksien vahvistaminen

Suunnitellut kehittämistoimet

1. RiskiArvi ja HaiPro ohjelmiston käytön edelleen laajentaminen ja raportoinnin hyödyntäminen. Sisäisen valvonnan tiedonkeruun ja analysoinnin edelleen tehostaminen.
2. Asiakastarpeiden analysoinnin ja raportoinnin kehittäminen. Moniasiakas puheeksi toimintamallin käyttöönotto.
3. Osaamisen hallintaan liittyvä koulutus ja viestintä
4. Valmiussuunnitelmien päivittäminen

Kuntayhtymän hallitus on 17.6.2016 § 59 päivittänyt yksityisten sosiaalipalvelujen valvontasuunnitelman. Tarkastuslautakunta on saanut selvityksen valvontasuunnitelman toteuttamisesta kuntayhtymässä vuoden 2019 osalta. Suunnitelman toteuttamisen suhteen ei ole huomauttamista.

Kannanotto sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä

Sisäinen valvonta tuottaa keskeisiltä osin riittävän varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan noudattamisesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä.

Yhtymäkokouksen hyväksymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteiden mukaista toimintamallia ja raportointia on toteutettu. Toimintamallin kehittämiseen kiinnitetään jatkossa edelleen huomiota.

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota kalustehankintojen suuriin kustannuksiin, joita on tehty eri yksiköistä, kun tiloja on valmistunut käyttöön remontin tai uudisrakentamisen jälkeen. Tarkastuslautakunta suosittelee kalustehankintojen keskittämistä tai puitemenettelyä.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota RiskiArvi ja HaiPro ohjelmistojen käytön hyödyntämistavoitteeseen, joka oli vuonna 2018 sama. Miten ohjelmistojen hyödyntämisessä on kehitytty?

4. Henkilöstö

Peruspalvelukuntayhtymä Kallion palveluksessa oli vuoden lopussa työssä 875 vakinaisen viran/toimen haltijaa. Hallinto- ja tukipalveluissa oli 32 vakanssia, hyvinvointipalveluissa 497 ja terveyspalveluissa 346 vakanssia. Määräaikaisesti hoidettiin 324 avointa virkaa tai toimea. Työllistettyjä oli neljä.

Vakituisen henkilökunnan keski-ikä oli vuoden 2019 lopussa 46,6 vuotta. Naisten 46,6 vuotta ja miesten 46,4 vuotta. 60 vuotta täyttäneiden määrä oli 122. Yli 65-vuotiaita työntekijöitä oli 6 (2018; 134. 2017; 108)

Henkilöstö osallistui aktiivisesti koulutuksiin. Vastuuyksiköt seurasivat koulutuksiin osallistumista F-ESS tietojärjestelmän avulla. Tilastojärjestelmistä saatujen tietojen mukaatyön-

tekijöille kertyi 1972 koulutuspäivää (2018; 2947, 2017; 2762 päivää). Keskimäärin vakinainen työntekijä/viranhaltija osallistui 3,0 koulutuspäivään (2018; 3,5, 2017, 3,3 päivää). Lakimääräinen suositus vähintään kolmesta koulutuspäivästä toteutui.

Päätyneitä palvelusuhteita vuonna 2019 oli Kalliossa 74 kpl, jolloin vaihtuvuus oli 6,2 %. Vanhuuseläkkeelle jäi 18 työntekijää/ viranhaltijaa ja työkyvyttömyyseläkkeelle 5 henkilöä. Kalliosta irtisanoutuneita oli 31 henkilöä.

Koko henkilöstön sairauspoissaolojen keskipituus kalenteripäivinä oli 16,2 (2018;15,6, 2017 16,1 kalenteripäivää) henkilötyövuotta kohden. Alle 4 päivän sairauspoissoloja oli 17,2 % kaikista sairauspoissaoloista. Eniten oli 4–29 päivän sairauspoissapäiviä, joita oli 33,64 % (2018; 47,4%) kaikista sairauspoissaoloista. Toisaalta edelliseen vuoteen verrattuna suurin väheneminen tapahtui 4-29 päivän poissaoloissa yhteensä 2743 päivää. Pitkäjänteinen työ Aktiivisen tuen mallin mukaan näkyi tässä kohtaa. Vuoden 2019 henkilöstömenot olivat yhteensä 48,1 milj. euroa. Lomapalkkajaksotuksen muutos oli + 701 571 euroa. Vuonna 2019 yleiskorotus 1.4.2019 alkaen tehtäväkohtaiseen palkkaan ja henkilökohtaiseenlisään 1 %.

Henkilöstön vaihtuvuus kotihoidossa vaikeuttaa asiakkaiden tilan arviointia ja hoitoa.

Haasteena on edelleen ammattitaitoisen henkilökunnan saatavuus ja riittävyys monituottajaisessa toimintaympäristössä.

5. Muut havainnot

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota tavoitteiden, mittareiden ja toteutumisen esittämiseen ja havainnollistamiseen useamman vuoden ajalta huomioiden vertailukelpoisuus.

Toimintakertomuksessa on useassa kohdassa maininta; aloitettu, kehitetään jne. Tavoitteiden toteutumisesta kerrotaan epämääräisesti, onko tavoite saavutettu. Toisaalta on ymmärrettävää, että asetetut tavoitteet ovat kestoiltaan useita vuosia, mutta toimintakertomuksessa ei tarkastuslautakunnan mielestä voida vuodesta toiseen kertoa asioiden olevan kesken.

Ympäristöterveyshuollossa on suoritettu asiakastytyväisyyskysely, jonka tuloksia on esitelty toimintakertomuksessa. Tarkastuslautakunta toivoo muiltakin toimialoilta palautetta mahdollisesti tehdyistä asiakastytyväisyyskyselyistä.

6. Yhteenveto

Kiitokset henkilökunnalle ja hallitukselle. Ennakoivalla kehitystyöllä pyritään välttämään kustannusten nousua esimerkiksi nuoriin suuntautuvassa toiminnassa.

Toiminta on ollut kustannustehokasta verrattuna muihin alan toimijoihin.

7. Tilinpäätöksen hyväksyminen sekä tili- ja vastuuvapauden myöntäminen

Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon tilinpäätöksen hyväksymisestä sekä tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille.

8. Toimenpide-esitys arviointikertomuksen johdosta

Tarkastuslautakunta esittää vuoden 2019 arviointikertomuksen yhtymäkokouksen käsiteltäväksi ja edellyttää, että hallitus antaa kertomuksessa oleviin lautakunnan tekemiin havaintoihin vastaukset syyskuun loppuun mennessä.

Ylivieskassa 21.4.2020

Ahti Hannula
puheenjohtaja

Riitta Ekstam
jäsen

Sakari Rahkala
varapuheenjohtaja

Eija Jutila
jäsen